

דעה המבחן הבא

מרקל קיבלה אות אזהרה - וכדאי לה להפנים את הדברים

עמנואל נבון, מרצה ליחסים בינלאומיים במרכז הבינתחומי הרצליה, מתייחס לאתגרים של מרקל אחרי הבחירות - כיצד תרכיב קואליציה ואיזו מדיניות תנקוט מול ארה"ב, צרפת ויוון?

עמנואל נבון | 08:25 26/09/2017

כמו בכל דמוקרטיה פרלמנטרית בעלת שיטת בחירות יחסית (או יחסית מעורבת, כמו בגרמניה), ניצחון נקבע ביכולת להרכיב קואליציה. במונח זה, אנגלה מרקל ניצחה את מערכת הבחירות הרביעית שלה. אם היא תשלים את כהונתה האחרונה, מרקל תשבור את שיאו של קונרד אדנאואר (14 שנים כקנצלר גרמניה המערבית), עם 16 שנים רצופות בראש הכלכלה הגדולה באירופה והרביעית בעולם.

• רוצה לקבל עדכונים חמים בזמן אמת? הירשם לניוזלטר של ביזפורטל

מאחר והמפלגה הסוציאל-דמוקרטית פסלה קואליציה נוספת עם מרקל, ומאחר ומרקל לא תצרך ככל הנראה את המפלגה הלאומנית "אלטרנטיבה לגרמניה" (AfD) לממשלתה, יש לה אופציה קואליציונית אחת בלבד: בין מפלגת השמרנית, לבין המפלגה הליברלית, ומפלגת הירוקים ("קואליציית ג'מייקה" של שחור, צהוב, וירוק). לקואליציה זו יש רוב צר של 52.6%.

המפלגה הליברלית היא ימין כלכלי כמו מפלגתה של מרקל אך, בניגוד לה, היא לא שמרנית אלא ליברטריאנית בנושאים חברתיים (כגון בסוגיית נישואים חד-מיניים). על כן, הליברליים הם השותפים הטבעיים של מרקל (היא הרכיבה אתם קואליציה ב-2009 אך נמנעה מלעשות זאת שוב ב-2013 משום שאז לא עברו הליברלים את אחוז החסימה של 5%). מפלגת הירוקים נמצאת יותר שמאלה בספקטרום הפוליטי, אך מאז ימי שר החוץ שלה יושקה פישר (2005-1998), המפלגה מחויבת לברית נאט"ו. על הנייר, אם כן, תהיה למרקל קואליציה יציבה, הומוגנית יחסית, וצרה. קואליציה זו תחייב את מרקל להיות תקיפה יותר כלפי ארה"ב, תקיפה פחות כלפי רוסיה, ולהנמיך את ציפיותיו של נשיא צרפת עמנואל מקרון. כמו כן, האופוזיציה הנושכת של ה-AfD תחייב את מרקל להיות תקיפה יותר בגירוש המהגרים הבלתי חוקיים ובדרישה מהמהגרים החוקיים שישתלבו בגרמניה ולא יפנו להתבדלות חברתית ולהקצנה דתית (מרקל עצמה הצהירה שבכוונתה להחזיר אליה את המצביעים שנטשו אותה לטובת ה-AfD).

מפלגת הירוקים רואה בדונלד טרמפ את התגלמות הרוע מאז שהוא הודיע על פרישת ארה"ב מהסכם פריז על האקלים, והיא תדרוש קו תקיף יותר כלפי ארה"ב. מרקל עצמה החליטה על מעבר אנרגטי (Energiewende) ב-2010, ולכן לא תהיה לה בעיה עקרונית עם דרישות הירוקים בנושא האנרגיות המתחדשות.

אך השותפה הקואליציונית שתשפיע על מדיניות הממשלה הבאה ואף תכתיב אותה תהיה המפלגה הליברלית. המפלגה תומכת ב"דיאלוג" עם רוסיה, היא לא מוכנה לאשר חבילת סיוע נוספת ליוון, והיא דורשת שצרפת תבצע רפורמות כלכליות מקיפות לפני שהיא תדבר על הקמת ממשלה כלכלית משותפת לאזור האירו. כאשר הליברלים ישבו בממשלת מרקל השנייה (2009-2013) הם "זרמו" אתה תוך ויתור על התחייבויותיהם האלקטורליות, והם שילמו על כך מחיר פוליטי קטלני. הם לא יחזרו על טעות זו, והפעם יעמדו על שלהם. הריסון שהליברלים דורשים כלפי המדינות החברות באירו לא כל כך שונה מדרישותיה הכלכליות של מפלגת ה-AfD.

עתה, יכול עמנואל מקרון לשכוח מהקמת "ממשלה כלכלית משותפת" עם גרמניה, כל עוד והוא לא יצמצם את הגרעון התקציבי של צרפת, דבר שידרוש רפורמות כלכליות שהוא אומנם התחייב לבצע, אך הגרמנים שבעי הבטחות צרפתיות על רפורמות שמעולם לא בוצעו. באשר ליוונים, כדאי להם לעשות סדר בכלכלה שלהם ומהר, שכן הליברלים בעד פרישת יוון מהאירו אם הגרמנים יתבקשו לפתוח שוב את הארנק כדי לחלץ את כלכלת יוון.

על כן, יש לצפות בארבע השנים הבאות יותר משמעת תקציבית באזור האירו, כמו גם מדיניות הגירה וקליטה פחות אדיבה ופחות סלחנית. אם כך יהיה, הדבר יפגע דווקא במפלגת ה-AfD. מרקל קבלה אות אזהרה, וכדאי לה להפנים אותה.

הכותב הוא ד"ר עמנואל נבון הוא מרצה ליחסים בינלאומיים במרכז הבינתחומי ובאוניברסיטת תל-אביב, עמית בכיר בפורם קהלת, ופרשן בערוץ i24news.